

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 20Sa/14/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6021200342
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Molčan
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:6021200342.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, vykonávajúc pôsobnosť správneho súdu, sudcom JUDr. Petrom Molčanom, v právnej veci žalobkyne: W. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y. XXX, XXX XX Z., štátny občan SR, právne zastúpená advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s.r.o., so sídlom Havlíčkova 16, 811 04 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta č. 8 - 10, 813 63 Bratislava 1, IČO: 30 807 484, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 35180-2/2021-BA zo dňa 19. júla 2021, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .
Žalobkyni nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Dňa 06.07.2018 utrpel C.. U. E. naposledy bytom Y. XXX, Z. (ďalej len „poškodený“ alebo „poškodený zamestnanec“) smrteľný pracovný úraz u zamestnávateľa Železiarne Podbrezová, a.s., so sídlom Kolkáreň 35, Podbrezová. Po prešetroaní úradu Inšpektorátom práce Banská Bystrica žalobkyňa uplatnila nárok na vyplatenie jednorazového odškodnenia podľa § 94 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“), kde uviedla, že je pozostalou osobou po nebohom poškodenom, ktorý tragicky zahynul na následky smrteľného pracovného úrazu v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a.s. dňa 06.07.2018. Žalobkyňa uviedla, že je dlhoročná partnerka a snúbenica nebohého poškodeného, ktorá je v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka blízkou osobou. O žiadosti žalobkyne rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica dňa 07.01.2019 rozhodnutím č. 2921-14/2019-BB, ktorým podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého žalobkyňa nemá nárok na jednorazové odškodnenie po poškodenom, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu dňa 06.07.2018. O odvolaní žalobkyne proti tomuto rozhodnutiu rozhodla Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej len „žalovaná“), ktorá rozhodnutím z 12.03.2019 č. 38023-2/2019-BA odvolanie žalobkyne vo veci nepriznania nároku na jednorazové odškodnenie po nebohom poškodenom, ktorý zomrel 06.07.2018 následkom pracovného úrazu zamietla v celom rozsahu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici, ako správny súd, preskúmal rozhodnutie žalovanej č. 38023-2/2019-BA z 12.03.2019 na základe správnej žaloby podanej žalobkyňou dňa 15.04.2019 a po prejednaní veci dospel k záveru, že žaloba nebola dôvodná, preto ju rozsudkom sp.zn. 20Sa/7/2019-54 zo dňa 17.09.2019 zamietol. Proti označenému rozsudku žalobkyňa podala včas kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom sp.zn. 7Sžsk/122/2019 zo dňa 25.11.2020 tak, že kasačnú sťažnosť zamietol.

3. Okresnému súdu Bratislava bola žalobkyňou podaná antidiskriminačná žaloba smerujúca proti konaniu Sociálnej poisťovne. Okresný súd Bratislava uznesením z 10.03.2020 o antidiskriminačnej

žalobe rozhodol tak, že konanie v časti o zaplatenie jednorazového odškodnenia vo výške 23 096,47 Eur zastavuje a vec v tejto časti bude postúpená Sociálnej poisťovni, pobočka Banská Bystrica. Na základe uvedeného Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodnutím č. 6329-34/2021-BB zo dňa 04.05.2021 podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. opätovne nepriznala žalobkyni nárok na jednorazové odškodnenie po zomrelom poškodenom (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). V odôvodnení prvostupňového rozhodnutia Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica poukázala na rozhodnutie správneho súdu z 17.09.2019. Poukázala na argumentáciu správneho súdu v rozsudku, ako aj na argumentáciu kasačného súdu v tom zmysle, že o právnom obsahu § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nie sú odôvodnené pochybnosti, nakoľko je z neho zrejmé, že stanovuje uzavretý okruh subjektov oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca, ktorými sú manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného. Okruh týchto subjektov je nepochybne identifikovaný ich označením, ktorému zodpovedá konkrétny právny obsah podľa zákona o rodine. Za stavu, že jednorazové odškodnenie prináleží len osobám taxatívne vymenovaným v ustanovení § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., žiadnym ďalším osobám tento nárok nie je možné poskytnúť. Pokiaľ nie je družka, snúbenica poškodeného alebo spoluzijúca osoba súčasťou uzavretého okruhu osôb, oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného, nárok na priznanie takého nároku zo strany sociálnej poisťovne nemá. Vzhľadom na to, že žalobkyňa do okruhu taxatívne vymenovaných osôb nepatrí, bol postup kompetentných správnych orgánov v posudzovanej veci v súlade so zákonom. Ďalej Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica uviedla zoznam podkladov, z ktorých pri rozhodnutí vychádzala. Ďalej uviedla, že nakoľko žalobkyňa nespĺňa podmienky uvedené v § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., a to, že nebola manželkou poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu, nemá nárok na jednorazové odškodnenie. Manželstvo v zmysle § 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa uzaviera súhlasným vyhlásením snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, ktorá vedie matriku alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Snúbenci verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že uzavierajú manželstvo. Uvedená podmienka existencie manželstva pani W. M. s pánom C.. U. E. nebola v čase smrti poškodeného splnená. Pretože nebola splnená táto podmienka, žalobkyňa nespĺňala podmienky nároku na jednorazové odškodnenie.

4. O odvolaní žalobkyne proti prvostupňovému rozhodnutiu rozhodla žalovaná rozhodnutím č. 35180-2/2021-Ba zo dňa 19.07.2021 tak, že zmenila výrok prvostupňového rozhodnutia a nahradila ho nasledovným znením: „Podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobkyňa vo veci postúpenej na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava I. sp. zn. 23C/21/2019 zo dňa 10.03.2020, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/130/2020-258 zo dňa 27.10.2020 nemá nárok na jednorazové odškodnenie po nebohom poškodenom C.. U. E., naposledy bytom Y. XXX, Z., ktorý zomrel dňa 06.07.2018 následkom pracovného úrazu zo dňa 06.07.2018“ (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaná vychádzala z oznámenia poistnej udalosti z 12.07.2018, ako aj ďalších tam uvedených podkladov, ozrejmla priebeh konania pred správnym súdom ako aj pred okresným súdom Bratislava I. a Krajským súdom Bratislava. Žalovaná po preskúmaní prvostupňového rozhodnutia uviedla, že podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania majú nárok na jednorazové odškodnenie. Zákon v tomto ustanovení vymedzuje oprávnené osoby, ktoré za predpokladu splnenia ostatných podmienok majú nárok na jednorazové odškodnenie poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Ide o taxatívne vymedzenie a teda úplné a vyčerpávajúce, neumožňujúce rozšírenie presne stanoveného okruhu osôb o ďalšie osoby, ktorým zákonodarca takéto oprávnenie neudelil. Napr. o osoby žijúce s poškodením v partnerskom vzťahu, resp. spoločnej domácnosti ako to požaduje žalobkyňa. V súvislosti s poukazom žalobkyne na § 116 Občianskeho zákonníka žalovaná uviedla, že niet pochyb o tom, že inštitút blízkej alebo spoluzijúcej osoby slovenská legislatíva pozná, avšak aplikuje ho len v odôvodnených prípadoch, pričom sa stotožňuje s citovaným názorom Najvyššieho súdu SR vyjadrením v bode 84 rozsudku sp.zn. 7Sžsk/122/2019 zo dňa 25.11.2020. Žalovaná podotkla, že ani aplikovaním systematického, ústavno-konformného, či euro-konformného výkladu ustanovenia § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ktorých sa dožaduje žalobkyňa v odvolaní, nemožno dospieť k rozšíreniu presne vymedzeného a uzavretého okruhu oprávnených osôb, ktoré zákonodarca identifikoval spôsobom, z ktorého je nepochybne zrejmé, ktorých osôb sa ustanovenie týka, keďže ich označil pojmi majúcimi v slovenskom právnom poriadku konkrétny, nezameniteľný obsah. Žalovaná nepopierala, že medzi žiadateľkou a poškodeným bol pevný partnerský vzťah, no vzhľadom na znenie § 94 ods. 1 zákona č.

461/2003 Z.z. nemožno žiadateľke priznať nárok na jednorazové odškodnenie. Poukaz na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v zmysle ich prednosti pred vnútroštátnym právom je síce pravdivý, no úloha inkorporácie sekundárneho práva Európskej únie nie je úlohou žalovanej, ale práve zákonodarcu, ktorý však platnosť znenia § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nezmenil. Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica o nepriznaní nároku na jednorazové odškodnenie žalobkyne rozhodla v súlade so zákonom, nakoľko nepatrí do zákonom taxatívne vymedzeného okruhu oprávnených osôb. Z dôvodu nesprávnosti výroku došlo k jeho zmene.

Zhrnutie argumentov žalobkyne

5. Žalobkyňa podala správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia, kde uviedla, že žalovaná vychádzala z reštriktívne formulovaného jazykového výkladu ustanovenia § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ktorým dospela k záveru, že nárok na plnenie po poškodenom má výlučne len manželka alebo nezaopatrené dieťa poškodeného, pričom je objektívnou skutočnosťou, že žalobkyňa s poškodeným C.. E. nažívala vo vzťahu po materiálnej stránke porovnateľnom so vzťahmi manželskými, a preto žalovaná nepriznala žalobkyňi nárok na niečo, čo vyplýva z § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. bez ohľadu na to, či je naplnená formálna stránka manželstva, nakoľko po materiálnej stránke spolu žili úplne rovnakým spôsobom ako manželia. Akcentovala na to, že žalovaná sa nemala pridržať len jazykového a doslovného výkladu zákona, ale mala použiť euro-konformný, ústavno-konformný výklad, ale aj teleologický a historický výklad. Ďalej mala zohľadňovať v zmysle § 3 ods. 1 Správneho poriadku základné práva, ústavné práva, a práva a slobody vyplývajúce z medzinárodných zmlúv, nielen rozhodovať izolovane na základe taxatívne vymedzených osôb v zákone. Poukázala na prioritu ústavno-konformného výkladu s poukázaním na príslušné rozhodnutia Ústavného súdu SR. Zdôraznila, že interpretácia zákona nemôže popierať účel a zmysle právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu. Zdôraznila aj to, že za situácie, keď nejednoznačnosť vecou dotknutého ustanovenia právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladným a druhý ústavne nesúladným spôsobom), má prioritu výklad ústavne súladným spôsobom. Poukázala na to, že zákon č. 461/2003 Z.z. v predošlých rokoch prebral viaceré smernice Európskej únie, na základe čoho treba vykladať ustanovenia tohto zákona v súlade so znením týchto smerníc, ktoré poukazujú na jednotlivé články Charty Európskej únie. Poukázala najmä na ustanovenia týkajúce sa zásady nediskriminácie z dôvodu pohlavia s odvolaním sa na manželstvo alebo rodinný stav. Podľa jej názoru na dlhotrvajúci vzťah druhu a družky, o aký išlo aj medzi žalobkyňou a poškodeným, sa vzťahujú články 8 a články 12 Dohovoru, ako aj články 7 Charty základných práv Európskej únie, čo znamená, že takýto vzťah spadá do pôsobnosti práva na rodinný život v zmysle medzinárodných zmlúv. Súhrnom skonštatovala, že ustanovenie § 94 ods. 1 zákona č. 641/2003 Z.z. sa má vykladať ústavno-konformne a najmä euro-konformne, zatiaľ čo na nemanželský vzťah medzi žalobkyňou a poškodeným sa vzťahuje právo na rodinný život v zmysle Dohovoru a Charty. Takýto záver má za následok potrebu posudzovať situáciu tak, že aplikácia citovaného ustanovenia nie je v súlade s euro-konformným výkladom a závažne porušuje práva žalobkyne, ktoré jej priznávajú jednotlivé smernice EÚ o rovnakom zaobchádzaní, Dohovor a Charta základných práv Európskej únie. Preto akákoľvek judikatúra Súdneho dvora EÚ a ESĽP upravujúca právo na rodinný život pri vzťahu súvisiacim so sociálnym zabezpečením a sociálnym poistením sa bude na základe vyššie uvedeného vzťahovať aj na prípad vo veci samej, pričom poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Szak/14/2017. Žalovaná ďalej poukázala na rozhodnutie ESĽP, ktorý došiel k záveru, že čl. 8 sa vzťahuje aj na medziľudské vzťahy medzi partnermi, ktorí neuzavreli manželstvo, na základe čoho sú ich práva chránené Dohovorom a čím chránia nielen rodinu vytvorenú manželstvom ale aj prirodzenú rodinu. Poukázala na rozsudok ESD vo veci Maruko proti Versorgungsanstalt der Deutschen Bühnen C-267/06, kde zistil, že inštitúcia životného partnerstva v Nemecku vytvorila pre životných partnerov rovnaké práva a povinnosti ako pre manželov, najmä pokiaľ ide o štátne dôchodkové systémy. ESD bol preto pripravený zistiť, že na účely tohto prípadu boli životní partneri v podobnej situácii ako manželia. Žalobkyňa poukázala za použitia výkladu per analogiam a výkladu e ratione legis aj na rozsudok Najvyššieho súdu Veľkej Británie. Ďalej poukázala na to, že § 94 zákona č. 461/2003 Z.z. nadobudol účinnosť dňa 27.11.2003, a to v rovnakom znení, v akom sa nachádza právna úprava dnes, pričom by sa nemal striktno pridržovať len jeho jazykový a doslovný výklad, ktorý jednoznačne nereflektuje na okolité spoločenské, sociálne, politické a iné zmeny, ktoré medzičasom nastali od jeho prijatia. Na základe takého výkladu by sa malo priznať pozostalému partnerovi jednorazové odškodnenie ako čiastočná kompenzácia straty zosnulého partnera a jeho príjmu. V opačnom prípade je dlhotrvajúci partnerský vzťah druhu a družky degradovaný v porovnaní s

akýmkoľvek manželským vzťahom do pozície zväzku, ktorému právo nedovoľuje adekvátnu, prípadne žiadnu ochranu. Žalovaná sa podľa žalobkyne dopustila s poukazom na jej argumenty porušenia práva žalobkyne na rovnaké zaobchádzanie v sociálnom zabezpečení z dôvodu jej manželského a rodinného stavu. Žalobou sa dovoľavala princípu rovnosti a nediskriminácie, nakoľko nepoužitím extenzívneho výkladu ustanovenia § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 došlo zo strany žalovanej k porušeniu práva žalobkyne na rovnaké zaobchádzanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie s prvostupňovým rozhodnutím zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

6. Žalovaná vo vyjadrení k správnej žalobe argumentovala obdobne ako v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a nesúhlasila so správnu žalobou žalobkyne, ktorú považovala za nedôvodnú a navrhla ju zamietnuť ako nedôvodnú. Žalobkyňa v replike rozvíjala svoje žalobné dôvody.

7. Na nariadenom pojednávaní, ktorého sa žalobkyňa ani je právny zástupca ospravedlnene nezúčastnili, poverená zamestnankyňa žalovanej, zotrúvajúc na písomnom vyjadrení k správnej žalobe a na zákonnosti napadnutého rozhodnutia poukázala na to, že z ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je zrejmé, kto má nárok na jednorazové odškodnenie. Ďalej uviedla, že konanie o rovnakom nároku, o ktorom už bolo predtým rozhodnuté, nebolo možné zastaviť, nakoľko v tom čase chýbalo ustanovenie zákona o sociálnom poistení umožňujúce zastavenie konania z dôvodu rozhodnutej veci, čo je v súčasnom znení platnej právnej úpravy už doplnené. Navrhla žalobu zamietnuť.

Posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov

8. Krajský súd v Banskej Bystrici ako správny súd vecne príslušný podľa § 10 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) a miestne príslušný podľa § 13 ods. 3 SSP na nariadenom pojednávaní preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovanej v spojení s rozhodnutím prvostupňového orgánu a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je v súlade so zákonom a žaloba preto nebola dôvodná.

9. Podľa § 190 SSP ak správny súd po preskúmaní rozhodnutia alebo opatrenia žalovaného dospeje k záveru, že žaloba nie je dôvodná, rozsudkom ju zamietne.

10. Podľa § 2 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. sociálne poistenie podľa tohto zákona je úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len "pracovný úraz") a choroby z povolania.

11. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

12. Podľa § 83 zákona č. 461/2003 Z.z. poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa §16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

13. Podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, majú nárok na jednorazové odškodnenie.

14. Podľa § 94 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46 485,40 eura.

15. Podľa § 195 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutkový stav veci, a na tento účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

16. Podľa § 195 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

17. Podľa § 195 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pri posudzovaní veci objasňuje rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania.

18. Správny súd preskúmaním veci a nahliadnutím do spisu vo veci vedenej pod sp.zn. 20Sa/7/2019, zistil, že v dôsledku smrteľného pracovného úrazu prešetrovaného Inšpektorátom práce Banská Bystrica, ktorý dňa 06.07.2018 utrpel C.. U. E. naposledy bytom Y. XXX, Z., ako poškodený zamestnanec u zamestnávateľa Železiarne Podbrezová, a.s., so sídlom Kolkáreň 35, Podbrezová, si žalobkyňa uplatnila nárok na vyplatenie jednorazového odškodnenia podľa § 94 zákona č. 461/2003 Z.z., kde uviedla, že ako jeho dlhoročná partnerka je pozostalou osobou po nebohom poškodenom, ktorý tragicky zahynul na následky smrteľného pracovného úrazu. O žiadosti žalobkyne rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica dňa 07.01.2019 rozhodnutím č. 2921-14/2019-BB, tak, že podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nemá nárok na jednorazové odškodnenie po poškodenom, nakoľko žalobkyňa ako družka poškodeného nepatrila do okruhu osôb, ktorým možno priznať nárok na jednorazové odškodnenie. Odvolanie podané žalobkyňou proti tomuto rozhodnutiu žalovaná rozhodnutím č. 38023-2/2019-BA z 12.03.2019 zamietla. V dôsledku postúpenia veci uznesením Okresného súdu Bratislava I. sp.zn. 23C/21/2019 z 10.03.2020 Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica prvostupňovým rozhodnutím opätovne z rovnakých dôvodov rozhodla o nepriznaní toho istého nároku na jednorazové odškodnenie žalobkyne v dôsledku smrteľného pracovného úrazu C.. E. z dňa 06.07.2018. Napadnutým rozhodnutím žalovaná zmenila prvostupňové rozhodnutie tak, že doplnila výrok, ktorého právny obsah nezmenila, o informácie týkajúce sa postúpenia veci Okresným súdom Bratislava I, pričom s právnym posúdením veci prvostupňovým orgánom sa stotožnila.

19. Podľa § 138 SSP len čo správny súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný. Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica a žalovaná preskúmanými rozhodnutiami opätovne rozhodli o tom istom nároku na jednorazové odškodnenie žalobkyne (uplatnenom v oboch prípadoch žalobkyňou v dôsledku smrteľného pracovného úrazu C.. E. z dňa 06.07.2018), o ktorom už rozhodli svojimi predchádzajúcimi rozhodnutiami (rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica č. 2921-14/2019-BB zo dňa 07.01.2019, rozhodnutie žalovanej č. 38023-2/2019-BA z 12.03.2019). Zákonnosť týchto rozhodnutí už bola správnym súdom preskúmaná, o čom bol vydaný rozsudok sp.zn. 20Sa/7/2019-54 zo dňa 17.09.2019, ktorým bola správna žaloba žalobkyne, založená na obdobných žalobných bodoch, zamietnutá. Kasačná sťažnosť podaná žalobkyňou proti tomuto rozsudku bola Najvyšším súdom SR zamietnutá. Správny súd, cítiac sa viazaný svojim skorším rozsudkom, so zohľadnením toho, že z podanej správnej žaloby nevyplyvajú žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok zmenu právneho názoru, nemal dôvod odkloniť sa od svojho skoršieho rozhodnutia o tom istom nároku uplatnenom žalobkyňou. Preto správnu žalobu zamietol.

20. Vzhľadom na to, že žalobkyňa uplatnila obdobné žalobné body pre preskúmanie napadnutého rozhodnutia (ako v správnej žalobe z 15.04.2019), ide o ten istý nárok, t.zn. ide o veci toho istého žalobcu a totožného predmetu konania, ktoré už boli predmetom konania pred správnym súdom, v súlade s § 140 SSP správny súd poukazuje na tento rozsudok, nakoľko pre zamietnutie podanej správnej žaloby platia rovnaké dôvody ako pre zamietnutie žaloby v prípade vedenom pod sp.zn. 20Sa/7/2019. Odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 20Sa/7/2019-54 zo dňa 17.09.2019 v časti bodov 17. až 26. bolo nasledovné:

„17. Žalobná námietka nesprávneho právneho posúdenia veci (ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.) nebola dôvodná. Žalobkyňa s poukazom na názory Ústavného súdu SR ohľadom výkladu práva, s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 10Szak/14/2017, namietala, že žalovanou uplatnený spôsob aplikácie ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nezohľadňuje výklad zákona v zmysle ústavy, medzinárodného a európskeho práva a nezohľadňuje tiež, že zmyslom a účelom právnej úpravy nebolo striktné obmedziť okruh oprávnených osôb výlučne na manželku poškodeného ale aj určiť osoby, ktoré by ujmu druhého počítali ako svoju vlastnú. Správny súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že neboli splnené podmienky na uplatnenie neprimerane extenzívneho výkladu označeného ustanovenia, resp. ním použitého konkrétneho pojmu „manželka“ spôsobom, ktorý presadzuje žalobkyňa. O právnom obsahu ustanovenia § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nie sú odôvodnené pochybnosti, nakoľko je z neho zrejmé, že stanovuje uzavretý okruh subjektov oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca,

ktorými subjektmi sú manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného. Okruh týchto subjektov je nepochybne identifikovaný ich označením, ktorému zodpovedá konkrétny právny obsah týmto označeniam pripisovaný zákonom o rodine, ktorý je súčasťou slovenského právneho poriadku. Pokiaľ je manželstvom podľa § 1 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom, je manželkou poškodeného zamestnanca žena, ktorá s ním uzavrela manželstvo (manželský zväzok) a žiadna iná. To platí bez ohľadu na to, aký má alebo mala s poškodeným jeho družka alebo snúbenica partnerský, citový, intímny, ekonomický, spoločenský vzťah alebo iný vzťah vzájomnej závislosti (s poškodeným) založený na rôznych aspektoch. Presadzovanie názoru žalobkyne na obsah pojmu „manželka“ založeného na iných záveroch tak nemôže byť úspešné, pretože je contra legem.

18. Námiетка žalobkyne, ktorou so zákonnými pojmami „manžel, manželka“ v podstate stotožnila alebo dala im na roveň aj iné osoby, ktoré by ujmu iného (poškodeného) pociťovali ako svoju vlastnú, ktorý vzťah vykazuje podobné charakteristiky vzťahu manželského, hoci de iure je vzťahom partnerským, nemá opodstatnenie. Podľa § 116 Občianskeho zákonníka blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Z uvedenej citácie právneho predpisu je zrejmé, že namietaný vzťah žalobkyne s poškodeným nie je slovenskému právnomu poriadku neznámy. Pokiaľ teda zákonodarca nepoužil túto zaužívanú koncepciu „blízkej osoby“ jej modifikáciou na účely jednorazového odškodnenia podľa § 94 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z., prípadne priamym odkazom na použitie § 116 Občianskeho zákonníka, s uplatnením systematického výkladu práva sa javí nepoužitie tohto konceptu ako vedomí postup zákonodarcu, ktorým zreteľne prejavil svoju autonómnu zákonodarnú pôsobnosť a vôľu spôsobilom, ktorým kreoval predmetnú právnu úpravu § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., nezahŕňajúcim prvky pojmu „blízka osoba“ do normatívneho textu zákona, ktorým vymedzil okruh subjektov oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca. Rovnako sa uvedená argumentácia vzťahuje na postavenie tzv. spolužijúcej osoby, ktorá je síce povolaná za určitých okolností dedič po poručiteľovi, avšak nebola zahrnutá do uzavretého okruhu osôb podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Dôsledkom toho prístupu navonok je výsledok v podobe normatívneho textu ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého iná osoba než manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného nárok na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca nemá.

19. Žalobkyňa nesúhlasila s premisou, že právo neposkytuje plnohodnotnému, dlhotrvajúcemu partnerskému vzťahu druhá a družky adekvátnu, resp. žiadnu právnu ochranu. Slovenský právny poriadok (možno na rozdiel od iných zahraničných úprav) neumožňuje dožadovať sa právnej ochrany partnerského vzťahu druhá a družky alebo snúbencov bez toho, aby uzavreli manželstvo. Všestrannú ochranu požíva jedine manželstvo a žiadny iný zväzok muža a ženy (podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy SR manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobro. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých, podľa čl. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine manželstvo je zväzkom muža a ženy. Spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha jeho dobro. Manžel a manželka sú si rovní v právach a povinnostiach. Hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí). To znamená partnerský vzťah na úrovni „druh a družka“, resp. „snúbenec a snúbenica“ nemá z hľadiska slovenského práva právnu relevanciu. Len v určitých prípadoch právny poriadok spája určité právne následky aj s faktickým spolužitím viacerých osôb v spoločnej domácnosti (napríklad pri dedení zo zákona v druhej dedičskej skupine dedia aj tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa). Navyše, pokiaľ by aj takému mimomanželskému vzťahu alebo spolužitiu zákon poskytoval určité práva alebo určitú právnu ochranu, dôležité je, aký by to malo význam vo vzťahu k oprávnenosti účastníka tohto vzťahu byť príjemcom jednorazového odškodnenia v dôsledku pracovného úrazu poškodeného. Pokiaľ nie je družka, snúbenica poškodeného zamestnanca alebo jeho „spolužijúca osoba“ súčasťou uzavretého okruhu osôb oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca, nárok na priznanie takého nároku zo strany žalovanej nemá.

20. Žalobkyňa ďalej s oporu v judikatúre Ústavného súdu SR argumentovala v podstate tým, že žalovaná bola podľa jej názoru povinná vyložiť, resp. dotvoriť právo v tom zmysle, že v súlade s jej argumentáciou vychádzajúcou z judikatúry rôznych súdov (NS SR, ESLP) je potrebné za manželku považovať aj žalobkyňu, ktoré bola s poškodeným v dlhodobom partnerskom vzťahu, ako druh a družka spolu dlhodobo žili, boli zasnúbení a mali v pláne svadbu v termíne október 2018, pričom bolo potrebné zohľadniť aj závislosť žalobkyne na poškodenom. Žalobkyňa poukázala najmä na uznesenie Ústavného súdu SR zo 16.10.2018, sp. zn. III. ÚS 388/2018, podľa ktorého: „Zákonodarcu pri tvorbe právneho predpisu spravidla vychádza z toho, čo je bežné, z tzv. normálnych prípadov, pričom osobitné, špecifické situácie, ktoré život prináša, môžu uniknúť jeho pozornosti. V takýchto prípadoch nemôžu súdy postupovať formalisticky a zohľadniť iba doslovné znenie zákona, ktorého aplikácia môže mať protiústavné dôsledky. V prípadoch medzery zákona, ak sú dané podmienky pre dotváranie práva súdom, je súd k dotváraniu práva nielen oprávnený, vychádzajúc z princípu rovnosti, dokonca povinný. Inštitút analógie je tak legitímnou metódou aplikácie práva a využíva sa v prípadoch, ak určitý spoločenský vzťah nie je upravený konkrétnym ustanovením príslušného zákona, resp. iného právneho predpisu (analogia legis), resp. ak existuje spoločenský vzťah, na ktorý nepamätá právna norma, ktorá by ho regulovala (analogia iuris)“. V právnej veci, ktorá vyústila do označeného uznesenia ústavného súdu bol ťažiskom námietok sťažovateľa prezentovaný nesúhlas so súdmi zvolenou interpretáciou aplikovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, resp. s použitím analógie legis, ktorú konajúce súdy uplatnili na účel preklenutia medzery zákona. Z obsahu tam namietaného rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd v posudzovanej veci sťažovateľa uplatnil analógiu zákona, keď v konkrétnej skutkovej situácii (opustenie bytu oboma manželmi ako nositeľmi práva osobného užívania bytu), ktorú relevantná zákonná úprava nepokrývala, aplikoval na daný prípad zákonné ustanovenie vzťahujúce sa na skutkovú situáciu obdobnú, a síce ustanovenie § 181 Občianskeho zákonníka (trvalé opustenie domácnosti oprávneným užívateľom bytu, ktorý nebol v spoločnom užívaní manželov). Na základe uplatnenej analógie legis, ku ktorej sa krajský súd dopracoval pri súčasnom rešpektovaní, resp. nachádzaní účelu aplikovanej právnej úpravy (zabezpečenie bytových potrieb spolubývajúcich osôb majúcich blízky vzťah k pôvodným oprávneným užívateľom), krajský súd ustálil konštituovanie užívacieho práva odporcov priamo zo zákona (ex lege), keď ich užívacie právo vzniklo po trvalom opustení bytu rodičmi odporcu v prvom rade, ktorým svedčilo pôvodné právo spoločného užívania bytu. (Ako to vyplýva z argumentácie správneho súdu v predchádzajúcich bodoch tohto rozsudku, je zrejmé, že v preskúmvanej veci žiadna medzera v zákone zistená nebola, pretože konkrétne ustanovenie § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nevykazuje znaky neúplnosti alebo vnútornej obsahovej rozpornosti, či nejednoznačnosti, ktoré by bolo potrebné v procese aplikácie práva odstrániť pomocou výkladových pravidiel, alebo ktoré by vyvolávali potrebu sudcovskej tvorby práva (dotvárania práva).

21. Uvedené ustanovenie § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ako už bolo povedané, nevytvára pochybnosti o jeho právnom obsahu, ktorý stanovuje uzavretý okruh zrozumiteľne označených subjektov oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca. Vzhľadom nato, nie je dôvod pristupovať k jeho výkladu žalobcom presadzovaným spôsobom, ktorý je contra legem. Výkladom proti doslovnému jazykovému zneniu zákona a na jeho základe rozhodovaním contra legem nevyhnutne dochádza k intenzívnemu zásahu do jedného zo základných princípov právneho štátu - princípu právnej istoty, na základe čoho je takýto spôsob rozhodovania súdu síce dovolený ale značne limitovaný. Rozhodovať takto nie je možné nikdy v prípade, pokiaľ sa aplikuje jasný, jednoznačný a zjavne úplný text zákona, resp. právnej normy obsiahnutej v zákone, pričom vzhľadom na všetky okolnosti niet pochyb o úmysle zákonodarcu na takej úprave právnych vzťahov, čo platí práve pre daný prípad. Klauzula rebus sic stantibus týkajúca sa zmeny podmienok po prijatí zákona je tiež jedným z kritérií, ktoré je nutné kumulatívne splniť na možnosť rozhodovať proti zneniu zákona. Čiže až spoľahlivé osvedčenie podstatnej zmeny podmienok od čias ustanovenia textu zákona zákonodarcom, vrátane jeho účelu zodpovedajúcemu jeho doslovnému jazykovému zneniu, k momentu aplikácie daného textu súdom na konkrétny prípad, by takýto dôvod zakladalo. Takáto zmena z námietok žalobkyne súdu nevyplýva.

22. Žalobkyňa namietala, že ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. sa od prijatia a účinnosti zákona, t.j. od 01.01.2004 nezmenilo a nereflektovalo tak na spoločenské zmeny a ich súčasný vývoj, v ktorej súvislosti dala do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 10Szak/14/2017, ktorý vykladal pojem „rodinný život“ v zmysle čl. 8 Dohovoru, ktorý môže zahŕňať de facto aj iné „rodinné väzby“, pričom existencia rodinného života je v podstate skutkovou otázkou, ktorá závisí od skutočnej existencie blízkych osobných väzieb, čiže otázka existencie či absencie rodinného života je v prvom rade otázkou faktickou, vzhľadom na čo nie nevyhnutná existencia manželského zväzku, ale „rodinný život“ v zmysle

Dohovoru zahŕňa aj iné de facto „rodinné“ väzby, napríklad spolužitie bez uzavretia manželstva ako druh a družka. Z obsahu označeného rozsudku vyplýva, že predmetom prieskumu v tomto prípade bolo rozhodnutie o zaistení cudzinca, ktorý bol žiadateľom a azyl podľa zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov, kde žalovaný orgán verejnej správy neodôvodnil, či v prípade sťažovateľa bola splnená niektorá z podmienok odôvodňujúca oprávnenosť zásahu do práva na skutočný súkromný rodinný život (garantovaný čl. 8 Dohovoru), ktoré by bolo výkonom napadnutého rozhodnutia obmedzené alebo odňaté. Žalobkyňa ďalej poukázala tiež na koncept tzv. „nukleárnej rodiny“ a jeho kritéria, ktorý priniesol v rozhodovacej činnosti v posledných rokoch ESLP. Podľa názoru žalobkyne prezieravo vypracúvané rozhodnutia európskych súdov (nie je zrejmé aké rozhodnutia a ktorých súdov) poukázali na to, že štáty pri posudzovaní koncepcie rodiny musia zohľadniť spoločenské zmeny. Ochrana tradičnej rodiny totiž môže byť legitímnym cieľom štátu, avšak nie jedinou cestou, ako viesť rodinný život, pričom nie je možné zvyhodňovať alebo naopak znevýhodňovať jednu skupinu ľudí pred druhou.

23. Podľa názoru Ústavného súdu SR (rozhodnutie III. ÚS 44/2011) pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôli (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. V danom prípade podmienky na uplatnenie postupu predpokladaného týmto názorom ústavného súdu splnené neboli, pretože predložené názory ESLP a NS SR sa netýkajú právnej podstaty danej právnej veci (predmetu prieskumu). Neposkytujú totiž výklad § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ani výklad medzinárodnej zmluvy (Dohovoru) vo vzťahu k právu na odškodnenie po poškodenom (zomrelom) zamestnancovi. Poskytujú v rôznych iných kontextoch možné prístupy k pojmu „rodinný život alebo zväzok“ a podobne, avšak obsah pojmov „manželstvo, manžel, manželka“, ktoré možno považovať za obsahovo odlišné (užšie ako pojem rodina, rodinný život) bližšie nevysvetľujú a vôbec sa nezaoberajú právami odkázaných osôb po úraze v prípade smrti zamestnanca, ktorý je im (bol) blízkou osobou. V prípade pertraktovanom rozsudkom NS SR sp.zn. 10Szak/14/2017 došlo k praktickému zamedzeniu súkromného „rodinného“ života sťažovateľa obmedzením jeho slobody, čo nemožno porovnávať so situáciou keď zo strany konajúceho orgánu verejnej správy (žalovanej, resp. Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica) nedošlo k žiadnemu praktickému obmedzeniu alebo odňatiu partnerského života žalobkyne s poškodeným, ktorý zanikol v dôsledku jeho smrti. Žalovaná vo svojom rozhodnutí iba zohľadnila, že zákonom je preferované manželské spolužitie, ktoré poskytuje manželom viac práv ako iné partnerské spolužitie, čo sa prejavilo aj v normatívnom texte ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalovaná teda len rešpektovala zákonné vymedzenie okruhu osôb podľa zákona oprávnených na uplatnenie nároku na jednorazové odškodnenie, bez toho, aby toto právo svojim vlastným rozhodnutím (uvážením, nesprávnym právnym posúdením) žalobkyňi v rozpore s objektívnym právom odňala. Z rozsudkov súdov obsahujúcich ich závery k čiastkovým otázkam rodinného života alebo rodiny, bez dotyku s oblasťou sociálneho úrazového poistenia, ani z nepodložených názorov žalobkyne tak nevyplýval záver, že text zákona v uvedenom ustanovení nezodpovedá súčasným podmienkam života spoločnosti, ktoré sa od času jeho prijatia mali podľa žalobkyne podstatne zmeniť. Od roku 2003 (zákon č. 461/2003 Z.z. bol v NR SR schválený 30.10.2003) nepochybne došlo k určitým spoločenským, politickým, sociálnym a iným posunom, avšak tvrdená podstatná zmena okolností vo vzťahu k nazeraniu spoločnosti na manželstvo nebola žalobkyňou osvedčená.

24. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci dôjde vtedy, pokiaľ orgán verejnej správy použije nesprávnu právnu normu, alebo síce aplikuje správnu právnu normu, ale ju nesprávne interpretuje, a napokon právnu normu síce správne vyloží, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikuje. Vzhľadom na predchádzajúce body tohto rozsudku nebolo preskúmaním zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného zistené žiadne z uvedených kritérií determinujúcich nesprávne právne posúdenie veci. Nebolo dôvodné ani porušenie čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy SR, ktoré bolo žalobkyňou vo všeobecnosti namietané, bez konkretizácie ustanovení medzinárodných zmlúv alebo právne záväzných

aktov EÚ, ktoré mali byť porušené a okolností nasvedčujúcich relevancii takého práva vo vzťahu ku konkrétnemu prejednávánemu prípadu, najmä bez uvedenia konkrétnych dôvodov takého rozporu.

25. Dôvodná nebola ani námietka žalobkyne, že žalovaná sa dostatočne nevysporiadala s jej postavením ako dlhoročnej družky poškodeného a zároveň osoby oprávnenej na priznanie jednorazového odškodnenia po poškodenom. Konajúce organizačné zložky žalovanej vec vyhodnotili komplexne a zaoberali sa všetkými námietkami žalovanej, ku ktorým vyjadrili svoje závery. Podľa § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala. Tieto požiadavky obe rozhodnutia konajúcich orgánov žalovanej spĺňajú. Vzhľadom na to, že žalobkyňa neuviedla, s ktorými konkrétnymi podstatnými skutočnosťami alebo okolnosťami veci, námietkami alebo skutočnosťami zistenými v konaní sa žalovaná nevysporiadala a správny súd to nezistil, nemožno sa ani z tohto dôvodu dopracovať k záveru spočívajúcemu v nezákonnosti napadnutého rozhodnutia. Žalobkyňa neuviedla ani to, či a ako ňou tvrdený chýbajúci obsah odôvodnenia mal za následok nezákonnosť napadnutého rozhodnutia a prečo. Prvostupňový orgán vydal rozhodnutie, ktorým žiadosť o priznanie starobného dôchodku zamietol s dostačujúcim a zrozumiteľným odôvodnením, prečo nebolo možné žiadosť žalobkyne vyhovieť. Prvostupňové rozhodnutie a napadnuté rozhodnutie obsahujú v odôvodnení skutočnosti, na základe ktorých bolo rozhodnuté aj úvahu, ktorou boli zhromaždené podklady vyhodnotené. Nepreskúmateľnosťou rozhodnutia pre nedostatok dôvodov trpí také rozhodnutie, ktoré nemá odôvodnenie vôbec alebo chýbajú skutkové, resp. právne dôvody, o ktoré sa rozhodnutie opiera alebo sú tieto dôvody chybné. Pôjde o prípady, ak je rozhodnutie založené na skutočnostiach, ktoré neboli v konaní zisťované, alebo skutočnosti boli zistené z dôkazov a ďalších podkladov získaných v rozpore so zákonom alebo nie je zrejmé, či bolo vôbec dokazovanie alebo zhromažďovanie iných podkladov vykonané. Nedostatok dôvodov môže spôsobiť aj absencia právnych záverov vyplývajúcich z rozhodujúcich skutkových okolností alebo ich nejednoznačnosť. Napadnuté rozhodnutie resp. jeho odôvodnenie takýmito chybami netrpí. Nestotožnenie sa žalobcu s právnou argumentáciou žalovaného, resp. s jeho právnym posúdením založeným na odlišných názoroch, si nemožno zamieňať s nezrozumiteľnosťou alebo nedostatkom dôvodov.

26. Žalobkyňa napokon namietala, že nezákonným postupom a rozhodnutím žalovanej súčasne došlo aj k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu manželského stavu a rodinného stavu v zmysle § 2a v spojení s § 5 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Je možné súhlasiť so záverom žalobkyne, že ochrana tradičnej rodiny je legitímnym cieľom štátu, pričom však je potrebné zdôrazniť, že jej ochrana neprimerane neznevýhodňuje iné partnerské vzťahy, pretože rozhodnutie v akom druhu partnerského spoluzitia chce konkrétny muž a konkrétna žena spoločne žiť, je na ich slobodnom rozhodnutí s tým, že manželstvo tradične (čo je všetkým dobre známe) požíva právnu ochranu nad rámec právnej ochrany jednotlivca (jednotlivcov) a iný (mimomanželský) typ spoluzitia muža a ženy nie. Vzhľadom na to nebolo potrebné sa zaoberať ani otázkou existencie pevného partnerského zväzku medzi žalobkyňou a poškodeným. K znevýhodneniu žalobkyne by došlo v tom prípade, pokiaľ by žalovaná voči nej uplatnila postup zjavne odlišný od postupu, ktorý uplatnila alebo uplatňuje voči osobám v rovnakom alebo obdobnom postavení ako bola žalobkyňa v konaní o jednorazovom odškodnom (druhom, družkám poškodeného). Naopak k znevýhodneniu nedochádza, ak podľa zákona má určitá skupina osôb (napr. partner, druh, družka a pod.) odlišné práva ako iná skupina (manžel, manželka), nakoľko spôsob regulácie právnych vzťahov prostredníctvom zákona je v dispozícii zákonodarcu. Postup, ktorý je v súlade so zákonom, resp. je zákonom predpokladaný, nemožno považovať za diskriminačný alebo nepriateľský voči žalobkyňi. Jej námietky neobsahujú označenie skutočností, z ktorých by bolo možné objektívne dospieť k záveru o predpojatosti, resp. o diskriminačnom správaní sa žalovanej alebo Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica. Okrem všeobecného tvrdenia o porušení zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu manželského stavu a rodinného stavu žalobkyňa neuviedla žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by osvedčovali nerovnaké zaobchádzanie so žalobkyňou zo strany žalovanej. V takom prípade jej námietky nemožno hodnotiť inak, ako nepodložené subjektívne pocity. Ustanovenie § 11 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v konaní podľa zákona č. 461/2003 Z.z. ani v konaní podľa SSP priamo aplikovateľné nie je. Konanie podľa antidiskriminačného zákona predstavuje osobitný prostriedok právnej ochrany poskytovanej súdom s odlišnými princípmi konania zodpovedajúcimi civilnej povahe

konania podľa tohto zákona. Práva ustanovené antidiskriminačným zákonom sa zaručujú rovnako všetkým osobám v sociálnom zabezpečení. Správny súd preskúmvajúci zákonnosť napadnutého rozhodnutia nie je oprávnený nad rámec obsahu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, posudzovať namietané diskriminačné zaobchádzanie so žalobkyňou. Pokiaľ sa teda žalobkyňa domnieva, že boli porušené jej práva, ktoré jej zaručuje antidiskriminačný zákon, má možnosť domáhať sa právnej ochrany podaním osobitnej žaloby podľa § 5, § 9 ods. 2, 3 zákona 365/204 Z.z., podaním ktorej sa aktivuje aj ust. § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona zakotvujúce tzv. obrátené dôkazné bremeno.“

21. Proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 20Sa/7/2019-54 zo dňa 17.09.2019 žalobkyňa podala kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom sp.zn. 7Sžsk/122/2019 zo dňa 25.11.2020 tak, že kasačnú sťažnosť zamietol. Najvyšší súd SR v odôvodnení tohto rozsudku (bod 80.) skonštatoval: „Z citovaného ustanovenia § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je zrejmé, že obsahuje taxatívny výpočet osôb, ktorým zákon priznáva nárok na jednorázové odškodnenie po poškodenom, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Týmito osobami sú manžel, manželka a nezaopatrené dieťa“. V bode 82 tohto rozsudku Najvyšší súd SR uviedol: „Kasačný súd tiež dospel k záveru, že neboli splnené podmienky na uplatnenie neprimerane extenzívneho výkladu § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., resp. ním použitého konkrétneho pojmu „manželka“ spôsobom, ktorý presadzovala žalobkyňa. O právnom obsahu § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nie sú odôvodnené pochybnosti, nakoľko je z neho zrejmé, že stanovuje uzavretý okruh subjektov oprávnených na uplatnenie nároku na jednorázové odškodnenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poškodeného zamestnanca, ktorými sú manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného. Okruh týchto subjektov je nepochybne identifikovaný ich označením, ktorému zodpovedá konkrétny právny obsah podľa zákona o rodine.“ Záverom Najvyšší súd SR v tomto rozsudku poznamenal, že „Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa do okruhu taxatívne vymenovaných osôb nepatrí, bol postup kompetentných správnych orgánov v posudzovanej veci v súlade so zákonom“. (bod 86). Uvedené závery Najvyššieho súdu SR potvrdzujú správnosť uvedených dôvodov pre zamietnutie správnej žaloby žalobkyne, ktorá bola založená na obdobných skutočnostiach a námietkach ako jej predchádzajúca správna žaloba.

22. Žalobkyňa v podanej správnej žalobe rozvíjala žalobné námietky už uplatnené v správnej žalobe z 15.04.2019 tak, že zdôraznila potrebu zohľadnenia eurokonformného, ústavnokonformného, teleologického a historického výkladu ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., pričom poukázala na viacero rozhodnutí Ústavného súdu SR a iných súdov, z ktorých vyvodila svoje názory na výklad právnej úpravy a na to, ako mala žalovaná postupovať a rozhodnúť. Je nepochybné, že rozhodovacia činnosť Ústavného súdu SR, Najvyššieho súdu SR, Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva je mimoriadne rôznorodá a rozsiahla. Pre právne posúdenie preskúmvanej veci podľa názoru správneho súdu nie je podstatné „množstvo“ judikátov, ktoré žalobkyňa cituje, ale rozhodujúce je to, čo z týchto rozhodnutí je možno aplikovať na preskúmvanú vec, teda k akým právnym záverom s ohľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu a relevantnú právnu úpravu správny súd v tam riešenom prípade dospel, a ako následne tieto právne závery dopadajú na preskúmvanú vec. Nepostačovalo na rozsudky a právne záväzné akty SD EÚ poukázať, stotožniť sa s nimi, konštatovať ich relevanciu na prejednávajúcu vec a pod. Na ich účinné použitie bolo potrebné, aby žalobkyňa najprv ozrejmla ich právny a skutkový základ, najmä jeho blízkosť s prejednanou vecou, predmet, sporné ustanovenia zákona alebo právne záväzných aktov EÚ, relevantné právne závery (s analýzou ich dopadu na skutkové a právne okolnosti dané predmetom prieskumu - napadnutým rozhodnutím, ktoré v zásade nikdy nemôžu byť úplne zhodné) a konkrétne (§ 182 ods. 1 písm. e/, § 134 ods. 1 SSP) dôsledky ich vplyvu na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Výňatky odôvodnení rozsudkov a konštatácie názorov žalobkyne k nim takéto kritériá nespĺňajú. Tejto žalobnej argumentácii tak chýba relevantná konkretizácia dopadov záverov rozsudkov, na ktoré žalobkyňa poukázala v správnej žalobe, na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, ktoré bolo vydané v súlade s platnou právnou.

23. Platná právna úprava jednorázového odškodnenia, resp. úrazových dávok v zákone č. 461/2003 Z.z. zahŕňa úplnú transpozíciu všetkých relevantných právne záväzných aktov EÚ, na základe čoho, si v procese aplikácie práva nevyžadovala doplnenie použitím eurokonformného výkladu. Žiadne z citovaných rozhodnutí alebo právne záväzných aktov či medzinárodných zmlúv (Charta základných práv EÚ, Dohovor) totiž neobsahuje zmienku o tom, že partnerské spoluzitie, ktoré z faktického hľadiska čiastočne možno porovnávať s manželstvom, s ním možno v právnom poriadku Slovenskej republiky

stotožňovať aj z pohľadu uplatňovania subjektívnych práv plynúcich z postavenia manžela alebo manželky. Chýbajú konkrétne východiská kompatibilné so skutkovými okolnosťami danej právnej veci (v porovnaní so skutkovými a právnymi okolnosťami plynúcimi z rozsudkov, na ktoré žalobkyňa poukázala bez toho, aby ich blízkosť ozrejmla), na základe ktorých by bolo možné k záverom presadzovaným žalobkyňou dospieť. Vzhľadom na jednoznačný právny obsah ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. do úvahy nepripadal ani osobitný výklad v súlade s ust. čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, nad rámec výkladu použitého žalovanou.

24. Základná odlišnosť medzi manželstvom a partnerským spolužitím muža a ženy spočíva práve v tom, že manželstvo poskytuje vyššiu úroveň ochrany než partnerské spolužitie mimo neho. To je všeobecne známa skutočnosť (notorieta), ktorú nie je potrebné dokazovať. Preto, pokiaľ muž a žena žijúci hoci aj v dlhodobom partnerstve mimo manželstva vedome nepristúpili k uzavretiu manželského zväzku (hoci im v tom nič nebránilo), len platné uzatvorenie ktorého im so sebou prináša zvýšenú právnu ochranu, museli si byť takého svojho postavenia vedomí alebo s ním byť uzrozmenejší (podľa § 15 zákona č. 400/2015 Z.z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov platí, že o všetkom, čo bolo v zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka), nakoľko právny poriadok im taký obsah a rozsah práv, ako manželom, nepriznával. Žalobkyňa s poškodeným neuzavrela manželstvo, preto žalobkyňa nemôže požívať výhody, ktoré zákon spája s postavením manželky poškodeného. K takému záveru možno dospieť nie z dôvodu neprimeraného formalizmu, ale na základe zreteľného právneho obsahu zákonného ustanovenia interpretovaného v súlade s jeho gramatickým, teleologickým ale aj systematickým (v nadväznosti na § 116 Občianskeho zákonníka ako aj na zákon o rodine) výkladom, s dôrazom na vzájomnú bezspornosť jednotlivých výkladových prístupov.

25. Manželstvo sa v zmysle § 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov uzaviera súhlasným vyhlásením snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, ktorá vedie matriku alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Snúbenci verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že uzavierajú manželstvo. Podmienka existencie manželstva uzavretého medzi žalobkyňou a poškodeným nebola v čase smrti poškodeného splnená. Preto žalobkyňa nespĺňala podmienky nároku na jednorazové odškodnenie. Námietky žalobkyne ohľadom spôsobu výkladu zákona, aplikácie prirodzenoprávnej teórie, záujmu na dosiahnutí maximálneho či užitočného účinku a pod. nie sú ničím iným, než jej všeobecnými názormi na spôsob výkladu a uplatnenia právnej úpravy a polemikou so žalovanou, ktorá svoje rozhodnutie založila na iných záveroch, ktoré náležite zdôvodnila. Nesúlad medzi závermi žalobkyne a závermi žalovanej však nespôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia.

26. Žalobkyňa poukázala na rozsudok ESD vo veci Maruko proti Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen (C-267/06), kde ESD zistil, že inštitúcia „životného partnerstva“ v Nemecku vytvorila pre životných partnerov rovnaké práva a povinnosti ako pre manželov, najmä pokiaľ ide o štátne dôchodkové systémy, pričom bol ESD pripravený zistiť, že na účely tohto prípadu boli životní partneri v podobnej situácii ako manželia. Žalobkyňa nepredložila dôkaz o tom (ani správny súd ho nepozná), že v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v rámci právne záväzných aktov EÚ či medzinárodných zmlúv je so záväznou platnosťou pre orgány verejnej moci v Slovenskej republike rešpektovaná inštitúcia „životného partnerstva“ vytvárajúca pre životných partnerov rovnaké práva a povinnosti ako pre manželov. Faktom je, že tradícia takejto právnej ochrany v právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje. Zohľadňujúc autonómiu právnych systémov, a to aj so zohľadnením výnimky spočívajúcej v prednosti právne záväzných aktov EÚ alebo medzinárodných zmlúv v zmysle ust. čl. 7 Ústavy SR, možno dospieť k záveru, že pokiaľ spoločenské a právne pomery v Nemecku umožnili ESD dospieť k uvedenému zisteniu, neznamená to, že by k takému zisteniu bolo možné dospieť aj v Slovenskej republike.

27. Rovnako platí, že ani neoznačený rozsudok Najvyššieho súdu Veľkej Británie a rozsudok ESLP vo veci Petrov proti Bulharsku nepredstavujú v Slovenskej republike záväzné pramene práva, ani nimi správny súd nebol viazaný v zmysle ust. § 131 SSP, nakoľko išlo o rozhodnutia inter partes. V prvom prípade bolo preukázané, že pokiaľ išlo o ustanovenie právneho predpisu nezlučiteľného s Dohovorom, bol dôvod ho Najvyšším súdom Veľkej Británie (ktorého rozsudky nemajú v SR žiadnu záväznosť) zrušiť. Túto kompetenciu správny súd nemá a nemal ani dôvod na postup podľa § 100 ods. 1 písm. b/ SSP, ktorý netvrdila ani žalobkyňa. Rozhodnutie ESLP môže mať pre správny súd určitú záväznosť len v prípade rovnakých alebo obdobných skutkových okolností. V prípade označeného rozsudku ESLP je

výslovne uvedené a pri spôsobe rozhodnutia zohľadnené, že Bulharské orgány vo viacerých aspektoch zaobchádzali so sťažovateľkou, ako keby bola vydatá, na základe čoho bola sťažovateľka v dobrej viere, že bola v porovnateľnej situácii s inými manželskými partnermi aj pri nároku na vdovský dôchodok, čo rozhodne nebol prípad žalobkyne, s ktorou nik nezaobchádzal, ako s manželkou poškodeného. To znamená išlo o diametrálne odlišné skutkové okolnosti prípadu, ktoré bránili jeho použitiu v danej právnej veci.

28. Žalobkyňa k testu slúžiacemu na posudzovanie zákazu diskriminácie podľa čl. 14 Dohovoru (v zmysle nálezov ÚS SR PL. ÚS 10/04, PL. ÚS 13/09) uviedla, že:

i/ došlo k vyčleneniu porovnateľného jednotlivca vo väzbe alebo v spojitosti s výkonom základných práv a slobôd, nakoľko žalobkyňa ako vdove bolo odopreté jednorazové odškodnenie,
ii/ došlo k tomu na základe kvalifikovaného kritéria alebo podobného neospravedliteľného dôvodu, nakoľko žalobkyňa sa nachádza v porovnateľnej situácii ako manželka pozostalého manžela po všetkých materiálnych stránkach manželského spolunažívania,
iii/ vyčlenenie je na príťaž jednotlivcovi alebo skupine, čím došlo k odmietnutiu zaplatenia jednorazového odškodného žalobkyne, čo spôsobilo prehĺbenie jej nepriaznivej finančnej situácie, nakoľko bola posledných 19 rokov ekonomicky závislá od poškodeného (čo nijako nepreukázala),
iv/ a uvedené vyčlenenie nemožno ospravedlniť, pretože buď absentuje dôvod ospravedlnenia (vecný, legitímny záujem), alebo ide o neprimeraný, neproporcionálny zásah, pretože takýto zásah legislatívy a správneho orgánu nie je možné považovať za ospravedliteľný, nakoľko hrubo porušuje práva žalobkyne, pričom bez konkretizácie dopadu na zákonnosť napadnutého rozhodnutia poukázala na rozsudok ESLP Marcks proti Belgicku.

29. Žalobkyňa v rámci uvedeného textu len tendenčne konštatovala jej vnímanie faktického stavu bez toho, aby vyslovila akúkoľvek právne (ústavne) udržateľnú argumentáciu nasvedčujúcu diskriminačnému prístupu žalovanej. Preto správny súd v tejto súvislosti (v rámci doplnenia svojej argumentácie k tejto námietke, ktorú už uviedol v rozsudku sp.zn. 20Sa/7/2019-54 zo dňa 17.09.2019, na ktorý odkázal) vo všeobecnosti poukazuje na to, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že hospodárske, sociálne a kultúrne práva a slobody „sú právami druhej generácie, ktorých podoba a obsah v podstatnej miere závisí od ekonomických a hospodárskych možností štátu“ (PL. ÚS 19/08), a je pre ne podstatné to, že sa ich podľa čl. 51 ods. 1 ústavy možno „domáhať... len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú“, teda len v rozsahu vyvoditeľnom z citovanej ústavnej výhrady, prostredníctvom ktorej ústava poskytuje zákonodarcovi nepochybne väčší priestor (v porovnaní s inými skupinami základných práv a slobôd) pre voľnú úvahu (uváženie) na účely určenia, v akom rozsahu, kvalite a za akých podmienok ich bude garantovať. V tejto súvislosti však ústavný súd už vyslovil právny názor, že „priestor pre voľnú úvahu poskytnutý ústavou zákonodarcovi pri prijímaní týchto zákonov nemožno chápať absolútne; jej limity treba hľadať predovšetkým v ústavných princípoch a v požiadavke ochrany ďalších hodnôt, na ktorých je ústava založená a ktoré chráni. Tieto základné práva už svojou povahou síce nabádajú k právnej úprave zo strany štátu (ktorá naplní jeho obsah), ten však nesmie zasiahnuť samotnú podstatu týchto práv a ani sa dotknúť iných práv zakotvených ústavou a dohovorom. Ústavný súd môže v rámci abstraktnej kontroly ústavnosti vysloviť nesúlad len v prípadoch, ak právna norma nerešpektuje konkrétne ústavné garancie niektorého zo základných práv, na ktoré odkazuje čl. 51 ods. 1 ústavy“ (PL. ÚS 11/2013). Z judikatúry ESLP k zákazu diskriminácie vyplýva, že ospravedliteľnosť odlišného zaobchádzania sa odvíja aj od jeho dôvodu. Zatiaľ čo pre odlišné zaobchádzanie z dôvodu rasy či etnického pôvodu, pohlavia, sexuálnej orientácie, národnosti či pôvodu dieťaťa je nutné predložiť veľmi presvedčivé ospravedlnenie [Ponomaryov v. Bulharsko, rozsudok vo veci sťažnosti č. 5335/05 z 21. 6. 2011 (národnosť); Ünal Tekeli v. Turecko, rozsudok vo veci sťažnosti č. 29865/96 zo 16. 11. 2004 (pohlavie)], u ostatných dôvodov odlišného zaobchádzania je prieskum zo strany ESLP menej intenzívny. Podľa názoru ústavného súdu stanovením v podstate akéhokoľvek rozlišovacieho kritéria dochádza k vytváraniu skupín subjektov s rozdielnymi oprávneniami a povinnosťami. Úlohou ústavného (teda nie správneho) súdu pri ich prieskume je rozlíšiť, či ide o ústavne ospravedliteľné a základným ústavným princípom zodpovedajúce odlišnosti alebo o arbitrárnu nerovnosť a diskrimináciu určitej skupiny osôb. Vzhľadom na uvedené a tiež na to, že žalobkyňa rozhodne nie je v postavení vdovy, správny nenašiel dôvody na postup, ktorý by akokoľvek prelamoval jednoznačný a zrozumiteľný obsah ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ani na postup v zmysle ust. § 100 ods. 1 písm. b/ SSP.

30. K diskriminácii ďalej správny súd poukazuje na ďalšie názory Ústavného súdu SR. Ústavný súd podotýka, že čl. 12 ods. 1 ústavy nie je garanciou absolútnej rovnosti, ale je ústavnou zárukou ochrany osôb (právnických a fyzických) proti diskriminácii zo strany orgánov verejnej moci. Diskriminácia je vo všeobecnosti vymedzená ako každý spôsob zaobchádzania vrátane odmietnutia takého zaobchádzania s osobou, ktoré je pre túto osobu menej priaznivé než pre iné osoby. Za diskriminačnú úpravu možno považovať takú úpravu, ktorá rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom takýto postup zákonodarca nemôže alebo ani nevie rozumne odôvodniť legitímnym cieľom a tým, že tento cieľ sa musí dosahovať práve zvoleným legislatívnym riešením (napr. PL. ÚS 21/00). Ústavný princíp rovnosti nachádza svoje vyjadrenie v zákonodarstve, ako aj pri aplikácii práva, keď vo svojej podstate predstavuje rovnosť všetkých pred zákonom, teda v konečnom dôsledku je základom ochrany pred diskrimináciou. Ustanovenie čl. 13 ods. 3 ústavy zakotvuje zásadu, v zmysle ktorej zákonné obmedzovanie základných práv a slobôd je možné za splnenia podmienky, že bude platiť pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky, rovnako. Ústavný súd vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 10/02 konštatoval, že zákonná úprava, ktorá zvýhodňuje určitú skupinu osôb, nemôže byť len z toho dôvodu označená za takú, ktorá porušuje princíp rovnosti. Zákonodarca však musí zvážiť, či je dôvod na takéto zvýhodnenie, čo je jeho cieľom a medzi týmto cieľom a v zákone zakotveným zvýhodnením musí byť vzťah primeranosti. V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 5/03 ústavný súd uviedol, že princíp rovnosti je porušený vždy vtedy, ak sa s jednou skupinou adresátov právnych noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie; porušením princípu rovnosti však nie je to, ak sa preukáže, že s nerovnakými skupinami subjektov sa nakladá rozdielne. Také nakladanie nemožno považovať za diskrimináciu. Ústavný súd tiež konštatuje, že princíp je ovplyvnený vývojom, čím môže byť jeho obsah najmä v oblasti sociálnych práv poznačený. Mnohé medzinárodné organizácie vo svojich rozhodnutiach vychádzajú z toho, že nie každé nerovné zaobchádzanie z rôznymi subjektmi je možné kvalifikovať ako porušenie princípu rovnosti, teda ako porušenie zákazu diskriminácie subjektov v porovnaní s inými subjektmi. Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej ustálenej judikatúre konštatuje, že odlišnosť v zaobchádzaní medzi osobami nachádzajúcimi sa v analogických alebo porovnateľných situáciách je diskriminačná, pokiaľ nemá žiadne objektívne a rozumné ospravedlnenie, t. j. pokiaľ nesleduje legitímny cieľ alebo pokiaľ nie sú použité prostriedky sledovanému cieľu primerané (napr. Kiyutin v. Rusko, rozsudok č. 2700/10 z 10. 3. 2011, Karlheim Schmidt v. Nemecko, rozsudok č. 13580/88 z 18. 7. 1994). Obdobne Výbor Organizácie spojených národov pre ľudské práva vo Všeobecnom odporúčaní č. 18 vyslovil názor, že nie každé rozdielne zaobchádzanie predstavuje diskrimináciu, ak kritériá pre takéto zaobchádzanie sú 22 prijateľné a objektívne a ak toto zaobchádzanie smeruje k dosiahnutiu cieľa, ktorý sa podľa Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach považuje za legitímny. Ústavný súd vo svojej judikatúre už zdôraznil požiadavku prepojenia jednotlivých ustanovení ústavy s dôrazom na tie, ktoré majú všeobecný charakter, keď uviedol: Všetky ustanovenia ústavy o rovnosti treba vnímať, interpretovať a uplatňovať v organickej väzbe, čo zvlášť platí o tých ustanoveniach ústavy, ktoré sú sformulované vo všeobecnej podobe (čl. 12 ods. 1 prvá veta, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 ústavy), keďže predstavujú základné východisko uplatnenia princípu rovnosti v konkrétnom prípade, resp. konkrétnej situácii... Inými slovami, pri skúmaní otázky, či v konkrétnom prípade došlo alebo nedošlo k porušeniu ústavného princípu rovnosti pred zákonom, treba najprv preskúmať to, či pri obmedzení niektorého základného práva alebo slobody bol alebo nebol rešpektovaný príkaz vyjadrený v čl. 13 ods. 3 ústavy, podľa ktorého zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky, t. j. z hľadiska skúmania porušenia princípu rovnosti pri obmedzovaní niektorého základného práva alebo slobody je nemysliteľná interpretácia a aplikácia ustanovení čl. 12 ods. 1 prvej vety a čl. 12 ods. 2 ústavy bez spojenia s čl. 13 ods. 3 ústavy (PL. ÚS 16/08).

31. Podľa § 6 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. poisťovníci patria práva pri výkone sociálneho poistenia rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení ustanovenou osobitným zákonom. Uvedené závery Ústavného súdu SR potvrdzujú, že napadnutým rozhodnutím nedošlo k diskriminácii žalobkyne, nakoľko uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania si nemožno zamieňať s garanciou absolútnej rovnosti subjektov právnych vzťahov. Naopak, odlišnosť v právach, ktoré požívajú, prirodzene plynie z ich diferencovaného právneho postavenia. Preto nemožno považovať za diskriminačné, pokiaľ žalovaná neuznala žalobkyňu, ktorá bola družkou poškodeného, teda bola v odlišnom postavení ako manželka poškodeného, právo na jednorazové odškodnenie, patriace výlučne manželke alebo deťom poškodeného. Postavenie družky poškodeného nemožno s postavením manželky ani analogicky stotožňovať, nakoľko právny poriadok SR (Ústava SR, zákon o rodine)

prisudzuje statusu manžela a manželky konkrétny právny obsah, ktorý nie je stotožniteľný s postavením životného druha. Legitímnym cieľom, plynúcim u Ústavy SR, je v Slovenskej republike právna ochrana manželstva, pričom ústava sa nezmieňuje o ochrane iného partnerského spolužitia muža a ženy. Takej právnej ochrane iného partnerského spolužitia nezodpovedá ani ust. § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Správny súd preto nepovažuje argumentáciu žalobkyne v správnej žalobe za rozumné odôvodnenie legitímného cieľa spočívajúceho v zrovnoprávnení neformálneho partnerského životného spolužitia s manželstvom za účelom splnenia podmienok na priznanie jednorazového odškodnenia žalobkyne.

32. Naopak, správny súd už v rozsudku sp.zn. 20Sa/7/2019-54 zo dňa 17.09.2019 uzavrel, že: „K znevýhodneniu žalobkyne by došlo v tom prípade, pokiaľ by žalovaná voči nej uplatnila postup zjavne odlišný od postupu, ktorý uplatnila alebo uplatňuje voči osobám v rovnakom alebo obdobnom podstavení ako bola žalobkyňa v konaní o jednorazovom odškodnom (druhom, družkám poškodeného). Naopak k znevýhodneniu nedochádza, ak podľa zákona má určitá skupina osôb (napr. partner, druh, družka a pod.) odlišné práva ako iná skupina (manžel, manželka), nakoľko spôsob regulácie právnych vzťahov prostredníctvom zákona je v dispozícii zákonodarcu. Postup, ktorý je v súlade so zákonom, resp. je zákonom predpokladaný, nemožno považovať za diskriminačný alebo nepriateľský voči žalobkyňi. Jej námietky neobsahujú označenie skutočností, z ktorých by bolo možné objektívne dospieť k záveru o predpojatosti, resp. o diskriminačnom správaní sa žalovanej alebo Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica“. Vzhľadom na to, že nesplnenie uvedenej podmienky pre priznanie jednorazového odškodnenia platí pre všetky životné družky a druhov poškodených rovnako, nemožno uvažovať o diskriminácii žalobkyne z dôvodu „rodinného“ postavenia.

33. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti správny súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia žalovanej, predchádzajúceho rozhodnutia prvostupňového orgánu verejnej správy ako aj postupu, ktorý vydaniu rozhodnutí predchádzal, dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je súladné so zákonom, a preto žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

34. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa § 167 ods. 1 SSP (a contrario), podľa ktorého správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech. Keďže žalobkyňa v konaní nebola úspešná, správny súd jej náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Tento rozsudok nadobudne právoplatnosť jeho doručením. Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú môže podať účastník konania, ak bolo rozhodnuté v jeho neprospech, pričom ju musí podať v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia. Kasačná sťažnosť sa podáva na tunajšom súde. Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že

- a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu,
- c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd,
- f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo
- j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený vyššie pod písm. g) až i) sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred krajským súdom. V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť: a) označenie napadnutého rozhodnutia, b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov

podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"), d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti. Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Kasačnú sťažnosť je potrebné predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší účastník konania dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, správny súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.